# ORDEWET RECHTSPRAAK

## en het besluit van 18 oktober 2013 inzake de inzet van leden van het Hoofdbestuur bij conflicten

(versie 2025)

Vastgesteld door het Grootoosten op 18 december 1999

Gewijzigd door het Grootoosten op 16 juni 2012
Gewijzigd door het Grootoosten op 20 juni 2015
Gewijzigd door het Grootoosten op 16 juni 2018
Gewijzigd door het Grootoosten op 19 juni 2021
Gewijzigd door het Grootoosten op 21 juni 2025

## De Raad van Discipline

### Artikel 1

1. De in artikel 13 van de Statuten genoemde Raad van Discipline (in deze Ordewet verder te noemen: de Raad) bestaat uit tenminste vijf [1]en ten hoogste negen leden van de Orde, meester-vrijmetselaar zijnde, geen leden van het Hoofdbestuur zijnde, die door het Grootoosten op een door het Hoofdbestuur opgemaakte aanbeveling worden benoemd voor de tijd van drie jaren en terstond ten hoogste tweemaal herbenoembaar zijn.[2]
2. De leden van de Raad zijn gehouden hun taak met onpartijdigheid, zonder aanziens des persoons te vervullen en geheimhouding te bewaren omtrent alles, wat zij in die functie zullen te weten komen.
   Een lid van de Raad kan in een geding voor de Raad niet optreden als raadsman voor een der partijen.[3]
3. De Raad kiest uit zijn midden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter, een griffier en een plaatsvervangend griffier.

### Artikel 2

Indien in de loop van een werkjaar een vacature ontstaat, kan het Hoofdbestuur op voordracht van de Raad een meester-vrijmetselaar, lid van de Orde, geen lid van het Hoofdbestuur zijnde, aanwijzen ter vervulling van de open plaats totdat het Grootoosten daarin heeft voorzien.

## Behandeling van geschillen

### Artikel 3

1. De voorzittend-meester van een loge, aan wie overeenkomstig artikel 12 van de Ordegrondwet een kwestie in handen is gesteld, zal haar nader onderzoeken en trachten haar tot een bevredigende oplossing te brengen. Hij is bevoegd zich hierin te doen bijstaan door twee ervaren leden van zijn loge, meester-vrijmetselaar zijnde.
2. De Grootmeester, aan wie overeenkomstig artikel 12 van de Ordegrondwet een kwestie in handen is gesteld, zal haar nader onderzoeken en trachten haar tot een bevredigende oplossing te brengen. Hij is bevoegd zich hierin te doen bijstaan door twee leden van het Hoofdbestuur, onder wie de Grootredenaar.
3. Kan de kwestie niet langs deze weg tot een bevredigende oplossing worden gebracht, dan doet de voorzittend-meester, onderscheidenlijk de Grootmeester verslag aan het Hoofdbestuur.

---

[1] Bij besluit van het Grootoosten van 21 juni 2025 is het tekstdeel over het aantal leden gelijkgesteld aan de vigerende statuten ter correctie van het besluit van 20 juni 2015 (zie hieronder).

[2] Bij besluit van het Grootoosten van 16 juni 2012 is een maximum termijn aan de benoembaarheid gesteld. Bij besluit van het Grootoosten van 20 juni 2015 is de Wetscommissie los gemaakt van de Raad van Discipline. De op dat tijdstip zitting hebbende leden van de Wetscommissie behouden tot het einde van hun lidmaatschap hun zetel in de Raad van Discipline om de continuïteit te waarborgen. Het aantal leden van de Raad van Discipline werd op negen gesteld.

[3] Bij besluit van het Grootoosten van 16 juni 2012 is de laatste zin van dit artikellid toegevoegd.

## Artikel 4

1. Zodra het Hoofdbestuur een verslag als bedoeld in het laatste lid van het vorige artikel heeft ontvangen, stelt het een onderzoek in op zodanige wijze als het wenselijk zal oordelen.
2. Het Hoofdbestuur is bevoegd een of meer leden de toegang tot de werkzaamheden van een of meer loges tijdelijk, voor ten hoogste twee maanden te ontzeggen.

## Artikel 5

1. Wanneer het Hoofdbestuur na een onderzoek als bedoeld in het vorige artikel vermoedt, dat er gronden bestaan om een lid uit het lidmaatschap te ontzetten, stelt het het betrokken lid daarvan per brief en per mail[4] onder opgave van redenen op de hoogte en deelt daarbij aan het lid mee dat, wanneer en waar het lid door het Hoofdbestuur of door een commissie uit het Hoofdbestuur kan worden gehoord.
2. Het lid kan zich laten bijstaan door een raadsman, die meester-vrijmetselaar en lid van de Orde dient te zijn.
3. Het Hoofdbestuur beslist zo spoedig mogelijk na afloop van het gehoor. Indien het Hoofdbestuur nader onderzoek nodig acht, stelt het het betrokken lid van die beslissing op de hoogte en later van de resultaten daarvan. Ook daarop dient het lid de gelegenheid te hebben te worden gehoord.
4. Blijkt uit het onderzoek en het gehoor van betrokkene dat zich een van de gronden voor ontzetting, genoemd in artikel 5, lid 4 der Statuten, voordoet, dan spreekt het Hoofdbestuur de ontzetting uit het lidmaatschap van de Orde van het betrokken lid uit. Dit besluit wordt bij aangetekende brief en met opgave van redenen ter kennis gebracht van betrokkene en van de loge.

## Artikel 6.

1. Blijkt uit het onderzoek als bedoeld in artikel 4 of na het gehoor als bedoeld in het vorige artikel, dat er naar het oordeel van het Hoofdbestuur geen gronden zijn het lid te ontzetten, doch wel dat de onderlinge verhoudingen in de Orde door de zaak zijn verstoord, dan treft het Hoofdbestuur de maatregelen die het in het belang van de Orde nodig oordeelt. Het besluit daartoe van het Hoofdbestuur wordt bij aangetekende brief en met opgave van redenen ter kennis gebracht van het betrokken lid of de betrokken leden, alsmede van de voorzittend-meester(s) van de betrokken loge(s).
2. Tegen een zodanig besluit staat binnen zes weken[5] na verzenden zowel voor het betrokken lid of de betrokken leden als voor de betrokken loge(s) beroep open bij de Raad van Discipline op grond dat het Hoofdbestuur in redelijkheid niet tot het bestreden besluit heeft kunnen komen.

---

[4] Bij besluit van het Grootoosten van 19 juni 2021 is het aangetekend verzenden vervangen door per brief en per mail.

[5] Bij besluit van het Grootoosten van 16 juni 2012 is ook hier de termijn in overeenstemming gebracht met de rechtspraktijk en gesteld op zes weken. Bij besluit van het Grootoosten van 19 juni 2021 is ook het uitganspunt van ontvangst vervangen door het uitgangspunt van het verzenden zoals gebruikelijk in de rechtspraktijk.

## Het aanhangig maken van zaken

### Artikel 7

1. Beroep tegen een besluit van het Hoofdbestuur, als bedoeld in artikel 5 lid 5 van de Statuten en beroep als bedoeld in artikel 6 van deze Ordewet, wordt ingesteld door het indienen bij de griffier van de Raad van Discipline van een gemotiveerd beroepschrift. Als tijdstip van indiening geldt de dag van ontvangst. Bij toezending per post wordt de eerste dag na de datum van terpostbezorging geacht de dag van ontvangst te zijn.
2. Indien het beroepschrift wordt ingediend bij de voorzitter van de Raad of bij het Hoofdbestuur, zenden deze het onverwijld door naar de griffier van de Raad. De dag van ontvangst door eerstgenoemden blijft niettemin als dag van indiening gelden.
3. De Raad van Discipline geeft van het instellen van beroep kennis aan het Hoofdbestuur met uitnodiging tot toezending van alle op de zaak betrekking hebbende bescheiden.

### Artikel 8

1. Andere geschillen dan die bedoeld in het vorige artikel en waarin de Raad op grond van artikel 13 lid 3 of lid 4 van de Statuten bevoegd is, worden bij de Raad aanhangig gemaakt door het indienen van een door de indieners ondertekend verzoekschrift bij de griffier. Lid 2 van het voorgaande artikel is van overeenkomstige toepassing.
2. Het verzoekschrift houdt in:
   a. de naam en het adres van elke indiener;
   b. de namen en adressen van de leden of organen van de Orde waarmee het geschil bestaat;
   c. een omschrijving van het geschil;
   d. een omschrijving van de verlangde uitspraak.
3. De Raad zendt afschrift van het verzoekschrift aan de leden of organen van de Orde waarmee het geschil bestaat. Dezen kunnen binnen een maand een verweerschrift bij de Raad indienen, waarvan de Raad afschrift aan de verzoeker zendt.

### Artikel 9

1. De voorzitter doet alle op de zaak betrekking hebbende stukken bij de leden van de Raad circuleren voor preadvies. Indien hieruit blijkt dat een vooronderzoek wenselijk is, kan de voorzitter een of meer van de leden uitnodigen dit vooronderzoek in te stellen en daarover schriftelijk rapport uit brengen.
2. De Raad kan besluiten zonder mondelinge behandeling op de stukken recht te doen. In geval een vooronderzoek is gehouden, doet de Raad dat niet dan nadat hij het daarvan opgemaakt schriftelijk rapport ter kennis van betrokkenen heeft gebracht en dezen in de gelegenheid heeft gesteld hun visie daarop schriftelijk naar voren te brengen.

## Artikel 10

1. Indien de Raad tot mondelinge behandeling besluit, roept hij, met inachtneming van een termijn van ten minste een maand, betrokkene(n) bij aangetekende brief op ter zitting te verschijnen. Betrokkenen hebben het recht de zitting van begin tot einde bij te wonen.
2. In die brief wordt de samenstelling van de Raad vermeld en wordt betrokkenen erop gewezen dat zij zich kunnen laten bijstaan door een raadsman, die meester-vrijmetselaar en lid van de Orde moet zijn, of, in geval van beroep tegen opzegging of ontzetting, ook een advocaat die geen vrijmetselaar[6] is, mag zijn. Voorts wordt daarin medegedeeld wanneer en waar het dossier voor hen en hun eventuele raadslieden ter inzage ligt, alsook dat zij getuigen kunnen meebrengen. De namen van de raadslieden en van de getuigen moeten ten minste zeven dagen voor de zitting aan de griffier van de Raad zijn medegedeeld.
3. De Raad is bevoegd om eigener beweging leden van de Orde als getuige bij de behandeling van een zaak op te roepen. Deze kunnen aanspraak doen gelden op vergoeding van reis- en verblijfkosten, overeenkomstig de binnen de Orde gehanteerde regels. De declaraties moeten binnen drie maanden zijn ingediend bij de griffier van de Raad.
4. De Raad houdt in de regel zitting in het Ordegebouw. De zittingen zijn niet openbaar. De voorzitter bepaalt plaats, dag en tijdstip van de zitting en wel zodanig dat ten minste drie leden van de Raad daar aanwezig kunnen zijn. Uitstel van behandeling wordt niet verleend dan op grond van door de voorzitter deugdelijk bevonden dringende redenen.
5. Indien een betrokkene zonder gegronde redenen niet verschijnt, kan de Raad dat te zijnen aanzien aanmerken als het hebben gedaan van afstand van het recht op mondelinge behandeling.

## Artikel 11

1. Iedere betrokkene heeft het recht om een of meer leden van de Raad te wraken, wanneer hij van oordeel is dat zodanig lid bevooroordeeld is tegenover een der betrokkenen; zijn verzoek daartoe moet de wrakinggronden nauwkeurig omschrijven en uiterlijk zeven dagen voor de dag van de zitting bij de griffier van de Raad worden ingediend.
   De voorzitter van de Raad beslist over de wraking, tenzij dit hemzelf betreft, in welk geval de plaatsvervangend voorzitter beslist.
2. Een lid van de Raad, dat weet, dat er enige grond tot wraking tegen hem bestaat, is verplicht daarvan zo spoedig mogelijk mededeling te doen aan de voorzitter van de Raad, die alsdan beslist of dit lid zich van deelneming aan de beraadslaging en besluitvorming onthoudt.

[6] Bij besluit van het Grootoosten van 16 juni 2018 is meester-vrijmetselaar vervangen door vrijmetselaar. Het uitgangspunt is dat de advocaat geen lid van de Orde hoeft te zijn wanneer het gaat om opzegging van het lidmaatschap door de Orde of ontzetting uit het lidmaatschap.

## Artikel 12

1. Van het op de zittingen behandelde wordt proces-verbaal opgemaakt, behelzende de namen der aanwezige leden van de Raad, van de betrokkenen en van hun eventuele raadslieden, een summiere weergave van het verhandelde en, indien getuigen zijn gehoord, de namen van de getuigen en de zakelijke inhoud van door hen afgelegde verklaringen.
2. De voorzitter is belast met de handhaving van de orde ter zitting en regelt aldaar de werkzaamheden.

## Artikel 13

1. De Raad van Discipline spreekt recht met ten minste vijf leden, waaronder in ieder geval zij die aan het vooronderzoek en/of aan de mondelinge behandeling hebben deelgenomen.
2. Indien de stemmen staken, is de stem van de voorzitter beslissend. De uitspraken van de Raad zijn met redenen omkleed.
3. De Raad kan in beroep:
   a. het beroep ongegrond verklaren;
   b. het besluit van het Hoofdbestuur geheel of gedeeltelijk vernietigen, in welk geval hij zelf in de zaak voorziet.
4. De Raad kan in andere geschillen:
   a. de gevraagde uitspraak, zo nodig op ondergeschikte punten aangepast zonder deze daarbij wezenlijk te wijzigen, doen;
   b. de gevraagde uitspraak geheel of gedeeltelijk afwijzen.
5. Uitspraken van de Raad van Discipline kunnen, hetzij ambtshalve of op verzoek van de betrokkene(n), herzien worden, doch alleen op grond van feiten of omstandigheden, welke bij de beslissing van de Raad aan hem niet bekend waren en welke, waren zij hem wel bekend geweest, tot een andere beslissing zouden hebben kunnen leiden.

## Artikel 14

1. Binnen twee maanden na de sluiting der behandeling van een zaak wordt de uitspraak van de Raad schriftelijk uitgebracht, met redenen omkleed en ondertekend door de voorzitter en de griffier, met vermelding van de namen van de leden van de Raad, die aan de besluitvorming hebben deelgenomen. Alle op de zaak betrekking hebbende stukken worden tegelijk met de uitspraak aan het Hoofdbestuur gezonden.
2. De griffier van de Raad zendt een afschrift van de uitspraak aan betrokkene(n).
3. Indien de uitspraak van de Raad enige maatregel inhoudt, draagt het Hoofdbestuur zorg voor de uitvoering daarvan.
4. Alle leden en organen van de Orde zijn gehouden zich naar de uitspraken van de Raad te gedragen.

### Artikel 15

1. Indien een zaak, als in deze Ordewet bedoeld, een lid van een loge die bij een Provinciale Grootloge is aangesloten, betreft, dan wordt voor de toepassing van de bepalingen uit deze Ordewet gelezen: voor het Grootoosten: de Provinciale Grootloge vergadering, voor de Grootmeester: de Provinciaal Grootmeester, voor het Hoofdbestuur: het bestuur der Provinciale Grootloge en voor de Raad: de in dit artikel bedoelde Provinciale Raad van Discipline; een en ander met dien verstande, dat in geval van een door het Provinciaal Bestuur genomen besluit tot opzegging of ontzetting het lid de keuze heeft in beroep te gaan bij de Raad of bij de Provinciale Raad van Discipline.
2. De samenstelling en werkwijze van door Provinciale Grootloges in te stellen Raden van Discipline worden in het reglement van elke Provinciale Grootloge geregeld en zijn zoveel mogelijk overeenkomstig de bepalingen in deze Ordewet.
3. Overschrijving van het betrokken lid naar een niet bij de Provinciale Grootloge aangesloten loge doet de bevoegdheid van de Provinciale Raad van Discipline, bedoeld in het tweede lid, niet verloren gaan.
3. De Provinciale Raad van Discipline, bedoeld in het tweede lid, spreekt recht met ten minste vijf leden. De beslissing wordt door de Provinciaal Grootmeester onmiddellijk medegedeeld aan het Hoofdbestuur.

### Artikel 16

In andere geschillen waarin de Raad volgens de statuten van de Orde bevoegd is, maar waarin geen in Nederland wonende leden en in Nederland gevestigde organen van de Orde of loges betrokken zijn, staat het de aanlegger vrij om met voorbijgaan aan de Raad het geschil door anders bevoegde rechters of scheidsmannen te doen beslissen. Indien een dergelijke zaak voor de Raad is aangebracht, kan ook de verweerder er een beroep op doen dat het geschil onvoldoende aanknopingspunten heeft met de Nederlandse rechtssfeer om hier te lande door de Raad te worden beslist. De Provinciale Grootloges kunnen in hun reglementen een Provinciale Raad van Discipline ter zake van dergelijke geschillen bevoegd verklaren.

## Slotartikel

### Artikel 17

Deze wet wordt in de reglementen van de Orde aangeduid als ‘Ordewet Rechtspraak’.

## Ontzetting uit het lidmaatschap

### Procedures t.b.v. Hoofdbestuur (HB); besluit inzet HB leden bij conflicten:

***Inleiding***

Enkele recente voorstellen van loges om een broeder uit het lidmaatschap van de Orde te doen ontzetten hebben de noodzaak aangetoond om principieel na te denken over de gang van zaken rond de afhandeling van de aanvraag.
Er zijn twee fases te onderscheiden:

a. De fase waarin de Grootmeester wordt gevraagd de behandeling over te nemen omdat het een geschil betreft tussen een broeder en zijn voorzittend meester;
b. De fase waar het HB een besluit moet nemen, waar eventueel ook een onderzoek aan vooraf kan gaan.

De onder punt a genoemde fase is dus alleen van toepassing indien de voorzittend meester van een loge bij de zaak is betrokken. Betreft het een geschil tussen twee broeders, waar de voorzittend meester een onderzoek heeft ingesteld, dan komt de zaak pas in fase b bij het Hoofdbestuur terecht.
In het onderstaande komen eerst de juridische grondslagen van de procedure aan de orde en vervolgens de inzet van leden van het HB in beide hiervoor genoemde fases.

***De relevante artikelen:***

Van belang bij het behandelen van een zaak zijn de juridische grondslagen die een rol spelen in de procedure. Bedacht dient te worden dat tegen een uitspraak van het HB beroep kan worden ingesteld bij de Raad van Discipline (RvD) en dat een (ex-)lid zich daarna tot de burgerlijke rechter kan wenden om de uitspraak van de RvD te laten toetsen.

***Artikel 5 Statuten van de Orde:***

1. *Het lidmaatschap eindigt door:*
   a. *overlijden;*
   b. *schriftelijke opzegging door het lid;*
   c. *opzegging van het lidmaatschap door de Orde;*
   d. *ontzetting uit het lidmaatschap*
2. *Opzegging en ontzetting doen het lidmaatschap onmiddellijk eindigen. Wanneer het lidmaatschap in de loop van het boekjaar eindigt, blijft desalniettemin de jaarlijkse bijdrage voor het gehele jaar verschuldigd.*
3. *Opzegging van het lidmaatschap door de Orde kan alleen geschieden op grond van het feit, dat het betrokken lid in gebreke blijft aan zijn financiële verplichtingen jegens de Orde of zijn loge te voldoen. Zij wordt uitgesproken door of namens het hoofdbestuur.*
4. ***Ontzetting kan alleen worden uitgesproken, indien een lid handelt in strijd met de statuten, reglementen en besluiten van de Orde of haar organen of met de beginselen van de Orde, neergelegd in die statuten, reglementen en besluiten, alsmede indien hij de Orde op onredelijke wijze benadeelt. Zij wordt uitgesproken door het hoofdbestuur en schriftelijk onder opgave van redenen ter kennis gebracht van het betrokken lid en binnen de Orde bekend gemaakt.***
5. *Binnen zes weken na verzending van het bericht omtrent opzegging of ontzetting staat daarvan beroep open bij de Raad van Discipline als bedoeld in artikel 13 van deze statuten. Het beroep heeft geen schorsende werking.*

In de Ordegrondwet (OGW) liggen de maçonnieke grondslagen van de werkwijze in onze Orde. In de artikelen 11 tot en met 13 gaan over de verhouding tussen de leden: het handelen als vrijmetselaar en het inroepen van de hulp van de voorzittend-meester of de Grootmeester. Voorts ligt in de OGW ook de bevoegdheid van de voorzittend meester ten aanzien van het bewaren van de harmonie en de instrumenten om dat te handhaven. Zo mag de voorzittend meester leden van een andere loge weigeren wanneer hij meent dat de harmonie dreigt te worden verstoord en hij kan bij problemen mediation toepassen en zo nodig een schorsing opleggen (art. 13 OGW).

### *Artikelen 11, 12 en 13 OGW*

***Artikel 11***

1. *De leden zijn gehouden zich te gedragen naar de beginselen neergelegd in artikel 1 van deze Grondwet. Zij onthouden zich van uitingen in woord en gedrag, die andere leden van de Orde kunnen belemmeren in hun beleving van die beginselen en van de werkzaamheden van de Orde.*
2. *De leden zijn gehouden zich te gedragen overeenkomstig hetgeen ze hebben beloofd bij de toelating tot de Orde zoals vastgelegd in art. 7 van de Ordegrondwet.*
3. *Zij nemen kennis van de levensopvattingen en levensinrichting van de andere leden van de Orde, zonder zich daarover een waardeoordeel aan te matigen, anders dan met betrekking tot de vraag of die opvattingen en inrichting kennelijk onverenigbaar zijn met de verplichtingen neergelegd in het vorige lid.*

***Artikel 12***

1. *Ieder lid van de Orde is gehouden om, wanneer hij van mening is, dat een medelid handelt of heeft gehandeld in strijd met zijn vrijmetselaarsplicht of gevaar loopt deze plicht uit het oog te verliezen, deze broederlijk daarop aan te spreken.*
2. *Blijkt zodanig optreden niet voldoende te zijn, dan stelt hij de zaak, zo het een medelid van zijn loge betreft, in handen van de voorzittend-meester, of, indien de zaak de voorzittend-meester zelf betreft,* ***in handen van de Grootmeester****.*
3. *Geldt de zaak een lid van een andere loge, dan roept hij de tussenkomst in van de voorzittend-meester van zijn eigen loge om haar in handen te stellen van de voorzittend-meester van die andere loge, of, indien de zaak de voorzittend meester van die andere loge betreft,* ***in handen van de Grootmeester****.*

***Artikel 13***

1. *De voorzittend-meester is bevoegd om, in geval de toelating tot een bijeenkomst van een niet-lid van een andere loge tot verstoring van de harmonie leidt, die toelating te weigeren. Een buitengewoon lid van de loge als bedoeld in art. 10, derde lid, wordt voor de toepassing van dit artikel met een gewoon lid gelijkgesteld[7].*
2. *Kwesties als bedoeld in artikel 12, lid 2 van deze Ordewet poogt hij door bemiddeling tot een oplossing te brengen. Hij vermijdt daarbij zoveel mogelijk voor deze of gene partij te kiezen.*
3. *De voorzittend-meester is bevoegd om een mediator, lid van de Orde en Meester-Vrijmetselaar, in te schakelen, die door het Hoofdbestuur als zodanig is aangemerkt en is ingeschreven.[8]*
4. *De voorzittend-meester is bevoegd, indien zulks naar zijn oordeel kan bijdragen tot het bewerkstelligen van een oplossing, één of meer leden de toegang tot de werkzaamheden van zijn loge tijdelijk, voor ten hoogste twee maanden, te ontzeggen. In het geval dat een mediator als bedoeld in het derde lid of andere vergelijkbare vorm van bemiddeling is ingeschakeld, kan de termijn eenmaal worden verlengd met opnieuw ten hoogste twee maanden.*

[7] Bij besluit van het Grootoosten van 18 juni 2022 is voor de duidelijkheid aangegeven dat een buitengewoon lid gelijk is aan een gewoon lid van de loge. Mocht dat de verstorende persoon zijn, dan staat de weg open om dat lid het buitengewoon lidmaatschap te ontnemen, waardoor hij de status van niet-lid krijgt.

[8] In lid 3 is Mediation ingevoerd door het Grootoosten 2013. Lid 4 is aangepast in die zin, dat bij toepassen van mediation de termijn van twee maanden eenmaal kan worden verlengd.

Tot nog toe zijn de aangehaalde artikelen voornamelijk gericht op het behandelen van geschillen door de voorzittend meester. In artikel 12 is aangegeven dat in bepaalde gevallen ook de Grootmeester in beeld komt. We hebben het dan over de in de inleiding genoemde fase a.

De behandeling van geschillen door de voorzittend meester, de Grootmeester respectievelijk het Hoofdbestuur (fase b) is geregeld in de Ordewet Rechtspraak (OR).
De hier relevante artikelen in de OR zijn de artikelen 3 t/m 6. Hieronder zullen deze worden besproken.

***Fase a: behandeling door de voorzittend meester of de Grootmeester.***

***Artikel 3***

1. *De voorzittend-meester van een loge, aan wie overeenkomstig artikel 12 van de Ordegrondwet een kwestie in handen is gesteld, zal haar nader onderzoeken en trachten haar tot een bevredigende oplossing te brengen. Hij is bevoegd zich hierin te doen bijstaan door twee ervaren leden van zijn loge, meester-vrijmetselaar zijnde.*
2. *De Grootmeester, aan wie overeenkomstig artikel 12 van de Ordegrondwet een kwestie in handen is gesteld, zal haar nader onderzoeken en trachten haar tot een bevredigende oplossing te brengen. Hij is bevoegd zich hierin te doen bijstaan door twee leden van het Hoofdbestuur, onder wie de Grootredenaar.*
3. *Kan de kwestie niet langs deze weg tot een bevredigende oplossing worden gebracht, dan doet de voorzittend-meester, onderscheidenlijk de Grootmeester verslag aan het Hoofdbestuur.*

De twee mogelijkheden uit artikel 12 OGW zijn hier bijeen gebracht. De voorzittend meester doet het onderzoek, tenzij een van de gevallen genoemd in artikel 12 OGW zich voordoet. Dan doet de Grootmeester het onderzoek. Het is de bedoeling dat het onderzoek zal leiden tot een bevredigende oplossing. Vandaar dat de voorzittend meester ook kan proberen een mediation tot stand te brengen.
Pas als er geen bevredigende oplossing kan worden gevonden komt de zaak via een verslag in handen van het Hoofdbestuur.

***Fase b: behandeling door het Hoofdbestuur***

Dit is geregeld in artikel 4 OR. Tevens is daar de mogelijkheid opgenomen dat het Hoofdbestuur een schorsing oplegt (ongeacht dus of er eerder een schorsing door de voorzittend meester is uitgesproken).

***Artikel 4***

1. *Zodra het Hoofdbestuur een verslag als bedoeld in het laatste lid van het vorige artikel heeft ontvangen, stelt het een onderzoek in op zodanige wijze als het wenselijk zal oordelen.*
2. *Het Hoofdbestuur is bevoegd een of meer leden de toegang tot de werkzaamheden van een of meer loges tijdelijk, voor ten hoogste twee maanden te ontzeggen.*

De artikelen 5 en 6 OR beschrijven de procedure en de mogelijke uitkomsten van het onderzoek. Daaruit blijkt ook dat het onderzoek niet is gericht op het ontzetten van het betrokken lid uit het lidmaatschap van de Orde, maar op het bereiken van afdoende maatregelen. Dat kan een ontzetting zijn, maar ook iedere andere maatregel die het Hoofdbestuur gepast acht, zoals het zoeken naar een andere loge of voor langere duur schorsen van een lid.

In het verleden werd een lid nogal eens de toegang tot zijn loge en/of een andere met name genoemde loge voor de duur van bijvoorbeeld twee jaar ontzegt. Daarmee werd bereikt dat het lid zelf op zoek ging naar een andere loge en daar toentertijd door de verplichte medewerking aan een overschrijving ook moest worden toegelaten. Met het moeilijker maken van de overschrijvingsprocedure is deze laatste optie niet goed meer mogelijk. Het betrokken lid is vaak bekend en kan dan moeilijk meer een andere loge vinden.

***Artikel 5***

1. *Wanneer het Hoofdbestuur na een onderzoek als bedoeld in het vorige artikel vermoedt, dat er gronden bestaan om een lid uit het lidmaatschap te ontzetten, stelt het het betrokken lid daarvan per brief of mail onder opgave van redenen op de hoogte en deelt daarbij aan het lid mee dat, wanneer en waar het lid door het Hoofdbestuur of door een commissie uit het Hoofdbestuur kan worden gehoord.*
2. *Het lid kan zich laten bijstaan door een raadsman, die meester-vrijmetselaar en lid van de Orde dient te zijn.*
3. *Het Hoofdbestuur beslist zo spoedig mogelijk na afloop van het gehoor. Indien het Hoofdbestuur nader onderzoek nodig acht, stelt het het betrokken lid van die beslissing op de hoogte en later van de resultaten daarvan. Ook daarop dient het lid de gelegenheid te hebben te worden gehoord.*
4. *Blijkt uit het onderzoek en het gehoor van betrokkene dat zich een van de gronden voor ontzetting, genoemd in artikel 5, lid 4 der Statuten, voordoet, dan spreekt het Hoofdbestuur de ontzetting uit het lidmaatschap van de Orde van het betrokken lid uit. Dit besluit wordt bij aangetekende brief en met opgave van redenen ter kennis gebracht van betrokkene en van de loge.*

***Artikel 6.***

1. *Blijkt uit het onderzoek als bedoeld in artikel 4 of na het gehoor als bedoeld in het vorige artikel, dat er naar het oordeel van het Hoofdbestuur geen gronden zijn het lid te ontzetten, doch wel dat de onderlinge verhoudingen in de Orde door de zaak zijn verstoord, dan treft het Hoofdbestuur de maatregelen die het in het belang van de Orde nodig oordeelt. Het besluit daartoe van het Hoofdbestuur wordt bij aangetekende brief en met opgave van redenen ter kennis gebracht van het betrokken lid of de betrokken leden, alsmede van de voorzittend-meester(s) van de betrokken loge(s).*
2. *Tegen een zodanig besluit staat binnen zes weken na verzending zowel voor het betrokken lid of de betrokken leden als voor de betrokken loge(s) beroep open bij de Raad van Discipline op grond dat het Hoofdbestuur in redelijkheid niet tot het bestreden besluit heeft kunnen komen.*

***Plaats en rol leden van het Hoofdbestuur***

Leden van het Hoofdbestuur kunnen op verschillende momenten betrokken raken bij een geschil in een loge:

a. Als Gedelegeerde;
b. Als lid van de commissie die de Grootmeester bijstaat in de procedure als bedoeld in fase a;
c. Als lid van de commissie uit het Hoofdbestuur als bedoeld in fase b.

Als **Gedelegeerde** kan het HB lid worden betrokken door de voorzittend meester, die het ook niet precies weet. Een Gedelegeerde is immers de persoon in de regio die weet of geacht wordt te weten wat er in de regio speelt. Dat betekent dat het beter is om de Gedelegeerde niet te betrekken in processen waar hij als Gedelegeerde eerder mee te maken heeft gehad dan wel die zijn positie binnen de regio kunnen aantasten.
Uit artikel 3 OR blijkt dat de Grootmeester zich kan doen bijstaan door **twee leden** van het Hoofdbestuur, waaronder de Grootredenaar.

De Grootsecretaris is de bewaker van de procedures. Hij zal in fase a ervoor zorgdragen dat partijen worden voorzien van de informatie. Dus ook het lid dat wordt voorgedragen om uit het lidmaatschap te worden ontzet krijgt alle informatie die er met betrekking tot hem is ingebracht. Hij moet immers een faire kans hebben zich te verdedigen.

De Grootsecretaris zal in fase b verslag leggen van de gang van zaken en is daarom evenmin de aangewezen persoon om in fase a de Grootmeester bij te staan. Daarom zal besloten moeten worden om naast de Grootredenaar een der Gedelegeerden aan te stellen, niet zijnde de Gedelegeerde van de regio waar de loge onder ressorteert. Voor de goede orde: ook een gedelegeerde die uit anderen hoofde met de zaak te maken heeft gehad, kan beter niet worden aangewezen. Dat is bijvoorbeeld het geval indien de betrokken broeder eerder een probleem in een andere loge in een andere regio heeft gehad dan wel de gedelegeerde met die betrokken broeder in een vervolggraad nauw samenwerkt of in een andere zin een band heeft.

De Grootmeester is aangewezen om eventueel in fase a het onderzoek uit te voeren. Nergens is vermeld dat hij dit in persoon moet doen. Hij kan dus de Grootredenaar samen met een der Gedelegeerden opdragen het onderzoek voor hem te doen.

De Grootmeester is tevens aangewezen om het Hoofdbestuur voor te zitten, dat in fase b het onderzoek (zo nodig) moet entameren. Dat het Hoofdbestuur gebruik maakt van de mogelijkheid als Hoofdbestuur te horen is ongewenst. Het ligt voor de hand het horen op te dragen aan een commissie uit het Hoofdbestuur.

Voor het aanwijzen van de leden gelden min of meer dezelfde argumenten als hiervoor genoemd, met dien verstande dat niet de Grootredenaar (die verslag aan HB heeft uitgebracht) aangewezen is als lid, maar de Grootsecretaris om het verslag op te maken.
Het is aan de Grootmeester of hij in persoon de commissie gaat voorzitten dan wel dit opdraagt aan de Gedeputeerd Grootmeester teneinde de handen nog vrij te hebben wanneer het Hoofdbestuur tot een besluit moet komen.

Het Hoofdbestuur beslist “zo spoedig mogelijk na het gehoor”. De Grootsecretaris draagt er zorg voor dat direct na afloop van de vergadering van het Hoofdbestuur alle betrokkenen van het besluit op de hoogte worden gesteld.
Tegen het besluit van het Hoofdbestuur, of dat nu ontzetting uit het lidmaatschap inhoudt dan wel een ander besluit ex artikel 6 OR, staat binnen zes weken beroep open op de Raad van Discipline. Dat beroep is geregeld in de artikelen 7 en verder OR.
De Raad zal in de regel een hoorzitting beleggen, waar ook het Hoofdbestuur zal worden gehoord. In de afgelopen jaren was het gebruikelijk dat daar de Grootsecretaris namens het Hoofdbestuur het woord voert om het standpunt van het Hoofdbestuur toe te lichten. Het Hoofdbestuur beslist zelf wie het Hoofdbestuur tijdens die zitting zal vertegenwoordigen.